

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-529/22 – 1

Zaak C-529/22

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

9 augustus 2022

Verwijzende rechter:

Landgericht Frankfurt am Main (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

7 juli 2022

Verzoeker en appellant:

PA

Verweerster en geïntimeerde:

trendtours Touristik GmbH

[OMISSIS]

Landgericht Frankfurt am Main (rechter in tweede aanleg Frankfurt am Main, Duitsland) Frankfurt am Main, 7 juli 2022

[OMISSIS]

Beslissing

In het geding tussen

PA, [OMISSIS] 60598 Frankfurt am Main,

verzoeker en appellant

[OMISSIS]

en

trendtours Touristik GmbH [OMISSIS] 65830 Kriftel,

verweerster en geïntimeerde

[OMISSIS]

heeft de vierentwintigste civiele kamer van het Landgericht Frankfurt am Main [OMISSIS] op 7 juli 2022

beslist:

- I. Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) wordt overeenkomstig artikel 267, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie [OMISSIS] verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen betreffende de uitlegging van het Unierecht:**
- 1) Moet artikel 12, lid 2, van richtlijn (EU) 2015/2302 betreffende pakketreizen en gekoppelde reisarrangementen, houdende wijziging van verordening (EG) nr. 2006/2004 en van richtlijn 2011/83/EU en tot intrekking van richtlijn 90/314/EEG van 25 november 2015 (hierna: „richtlijn pakketreizen”) aldus worden uitgelegd dat hierin, naast het beëindigingsrecht in artikel 12, lid 1, van de richtlijn pakketreizen, nog een ander beëindigingsrecht wordt geregeld, dat zijn rechtsgevolgen slechts sorteert wanneer de reiziger zich in zijn beëindigingsverklaring beroept op onvermijdbare en buitengewone omstandigheden die zich voordoen op de plaats van bestemming of in de onmiddellijke omgeving daarvan en die aanzienlijke gevolgen hebben voor de uitvoering van de pakketreis of het vervoer van personen naar de plaats van bestemming?**
 - 2) Moet artikel 12, lid 2, van de richtlijn pakketreizen aldus worden uitgelegd dat de verplichting tot betaling van een beëindigingsvergoeding niet vervalt wanneer de reiziger geen reden voor zijn beëindiging opgeeft en de beëindiging pas achteraf motiveert met onvermijdbare en buitengewone omstandigheden op de plaats van bestemming of in de onmiddellijke omgeving daarvan, die aanzienlijke gevolgen hebben voor de uitvoering van de pakketreis of het vervoer van personen naar de plaats van bestemming, hoewel deze omstandigheden enkel in aanmerking zijn genomen in het kader van een prognose op het tijdstip van de beëindiging of zich pas hebben voorgedaan ten tijde van de reis?**

II. De behandeling van de zaak wordt geschorst.

Motivering:

I.

Aan het geding liggen de volgende feiten ten grondslag:

Verzoeker heeft op 19 maart 2019 bij verweerster, een organisator, voor zichzelf en zijn echtgenote een reis getiteld „Israel & Jordanië” voor de periode van 26 april 2020 tot en met 7 mei 2020 geboekt, waarvoor de reissom 2 908,00 EUR bedroeg. Verzoeker heeft op basis van een aanbetalingsfactuur van verweerster 325,00 EUR betaald.

Hij heeft op 6 januari 2020, 16 weken vóór de geplande reis, kennis gegeven van de beëindiging van de overeenkomst in de volgende bewoordingen:

„Geachte dames en heren,

Met betrekking tot de [OMISSIS] [boeking] deel ik u hierbij mee dat wij de reisovereenkomst wensen te beëindigen.

Gelieve mij te bevestigen dat de reisovereenkomst is beëindigd en dat de beëindigingskosten maximaal 20 % van de reissom bedragen. [...]”.

Verweerster deed verzoeker op 8 januari 2020 een „correctiefactuur” toekomen, bracht overeenkomstig haar in de overeenkomst opgenomen reisvoorwaarden 25 % van de reissom in rekening als „forfaitair beëindigingsbedrag”, in totaal 727,00 EUR, en behield de betaalde aanbetaling. Op 13 januari 2020 heeft verzoeker het saldo van 402,00 EUR zonder enig voorbehoud aan verweerster betaald.

De reis is door verweerster wegens de coronapandemie geannuleerd. Bij brief van 5 november 2020 heeft verzoeker eerst zelf en vervolgens, bijgestaan door een advocaat, op 2 december 2020 verweerster vergeefs verzocht om terugbetaling van de betaalde 727,00 EUR, waarbij hij de uitdijende coronapandemie en de niet-uitvoering van de reis als redenen voor zijn beëindiging aanvoerde.

Verzoeker is van mening dat hij geen beëindigingsvergoeding hoefde te betalen aan verweerster, omdat deze wegens de annulering van de reis door verweerster was uitgesloten. De richtlijn pakketreizen sluit volgens verzoeker niet uit dat een aanvankelijk zonder enige reden meegedeelde beëindiging wordt gerechtvaardigd.

Bij vonnis van 16 september 2021 heeft het Amtsgericht Frankfurt am Main (rechter in eerste aanleg Frankfurt am Main, Duitsland) de vordering afgewezen. Verweerster heeft krachtens § 651h, lid 1, derde volzin, BGB (Bürgerliches Gesetzbuch; Duits burgerlijk wetboek), gelezen in samenhang met haar algemene voorwaarden, recht op een passende beëindigingsvergoeding ten belope van

727,00 EUR. De regels met betrekking tot de forfaitaire vaststelling van de beëindigingsvergoeding zijn geldig. Verzoeker, op wie de stelplicht en de bewijslast rust, heeft niet aangetoond dat er sprake was van een geringere concrete schade. Het recht op schadevergoeding is evenmin uitgesloten bij § 651h, lid 3, BGB. Het lijkt er bovendien op dat verzoekers beëindiging van de overeenkomst niets vandoen had met de coronapandemie en dat verzoeker deze pandemie pas achteraf als reden voor het recht op terugbetaling heeft aangevoerd.

Verzoeker heeft tegen het vonnis tijdig hoger beroep ingesteld en handhaaft zijn aanspraken op terugbetaling van de aan verweerster betaalde bedragen.

Verweerster acht het vonnis van het Amtsgericht juist. Volgens haar is § 651h, lid 3, BGB geenszins van toepassing op verzoeker, omdat hij geen gronden als bedoeld in deze bepaling heeft aangevoerd.

II.

De gegrondheid van verzoekers hoger beroep hangt in beslissende mate af van de uitlegging van artikel 12, lid 2, van de richtlijn pakketreizen of deze bepaling, naast artikel 12, lid 1, van de richtlijn pakketreizen, voorziet in een andere beëindigingsgrond en of beëindiging is uitgesloten wanneer de reiziger geen reden voor de beëindiging heeft vermeld in zijn beëindigingsverklaring jegens de organisator.

Volgens de Duitse bepalingen met betrekking tot de pakketreisovereenkomst, die artikel 12 van deze richtlijn omzetten, kan de reiziger overeenkomstig § 651h, lid 1, BGB de pakketovereenkomst te allen tijde vóór het begin van de reis beëindigen. Volgens de nationale wet hoeft er geen reden voor de beëindiging te worden opgegeven. Het rechtsgevolg van een beëindiging door de reiziger bestaat volgens § 651h, lid 1, tweede volzin, BGB erin dat de organisator het recht op de reissom verliest. Overeenkomstig § 651h, lid 1, derde volzin, BGB kan de organisator een passende vergoeding eisen, die hij overeenkomstig § 651h, lid 2, BGB ook forfaitair mag vaststellen in de algemene voorwaarden. Volgens § 651h, lid 3, eerste volzin, BGB mag de organisator echter geen beëindigingsvergoeding eisen wanneer zich op de plaats van bestemming of in de onmiddellijke omgeving daarvan onvermijdbare en buitengewone omstandigheden voordoen die aanzienlijke gevolgen hebben voor de uitvoering van de pakketreis [...].

Dergelijke onvermijdbare en buitengewone omstandigheden op de plaats van bestemming, die aanzienlijke gevolgen hebben voor de reis, hebben zich voorgedaan aangezien de reis niet kon worden uitgevoerd ten gevolge van de coronapandemie, die een onvermijdbare en buitengewone omstandigheid vormt.

Volgens de bewoordingen van de Duitse regelingen in § 651h, lid 1 en lid 3, BGB kan verweerster geen beëindigingsvergoeding eisen, aangezien de bewoordingen van § 651 h, lid 3, BGB verwijzen naar de feitelijke omstandigheden op het tijdstip waarop de reis volgens de overeenkomst moet plaatsvinden. In de Duitse wetstekst is geen steun te vinden voor de opvatting in de rechtspraak van de

Duitse rechterlijke instanties en in de literatuur betreffende het reisrecht, volgens welke het voor de vraag of er sprake is van een onvermijdbare en buitengewone omstandigheid aankomt op een prognose die ten tijde van de beëindigingsverklaring is verricht op grond van een ex ante beoordeling [zie onder andere OLG Hamm (Oberlandesgericht Hamm; hoogste rechterlijke instantie Hamm), arrest van 30 augustus 2021 – 22 U 33/21, BeckRS 2021, 24178; AG (Amtsgericht; rechter in eerste aanleg) Düsseldorf, vonnis van 8 februari 2021 – 37 C 471/20, NJW-RR 2021, 930; AG Frankfurt, vonnis van 11 augustus 2020 – 32 C 2136/20 –, juris punt 38; AG München, vonnis van 27 oktober 2020 – 159 C 13380/20 - Juris punt 19; LG (Landgericht; rechter in tweede aanleg) Kassel, beslissing van 2 november 2021 -5 0 459/21 –, punt 35, juris; [OMISSIS]]. Of de bewoordingen van § 651h, lid 3, BGB overeenstemmen met de regeling in artikel 12, lid 2, van de richtlijn pakketreizen of richtlijnconform moeten worden uitgelegd, is het voorwerp van prejudiciële verwijzingen naar het Hof, die onder andere onder nummers C-776/21 en C-193/22 zijn ingeschreven [(zie ook OGH Oostenrijk (Oberste Gerichtshof; hoogste federale rechter in civiele en strafzaken, Oostenrijk), beslissing van 25 januari 2022 [OMISSIS] [zaak C-193/22]).

Bovendien is de vraag of de reiziger, in casu verzoeker, zich niet kan beroepen op § 651 h, lid 3, eerste volzin, BGB, omdat hij in zijn beëindigingsverklaring geen reden heeft opgegeven en de beëindiging slechts achteraf heeft gemotiveerd met de beperkingen in Israël en Jordanië ten gevolge van de corona, nog niet beantwoord.

Volgens de bewoordingen van § 651h, lid 1, BGB hoeft er in de beëindigingsverklaring geen reden voor de beëindiging te worden opgegeven, op de enkele grond dat er geen reden voor de beëindiging nodig is om recht te hebben op terugbetaling van de reissom. § 651 h, lid 3, BGB voorziet niet in een zelfstandig beëindigingsrecht. Deze bepaling is door de nationale wetgever eerder opgevat als een tegenwerping van de reiziger tegen de beëindigingsvergoeding die in beginsel is verschuldigd wanneer zich buitengewone en onvermijdbare omstandigheden op de plaats van bestemming of in de onmiddellijke omgeving daarvan voordoen, die aanzienlijke gevolgen hebben voor de uitvoering van de reis.

Bijgevolg rijst de vraag of artikel 12, lid 2, van de richtlijn pakketreizen een zelfstandig beëindigingsrecht vaststelt waarop de reiziger zich bij zijn beëindiging, die verschilt van de beëindiging als bedoeld in artikel 12, lid 1, van de richtlijn pakketreizen, ook moet beroepen om een beëindigingsvergoeding ten gunste van de organisator uit te sluiten.

Gezien de bewoordingen van artikel 12, lid 2, van de richtlijn pakketreizen, voorziet deze bepaling in een ander beëindigingsrecht dat dat in artikel 12, lid 1, van de richtlijn pakketreizen. Volgens de verwijzende rechter blijkt dit uit het gebruik van de woorden „heeft de reiziger, *indien* [...], het recht [...]”. De beëindiging wordt afhankelijk gesteld van een voorwaarde en derhalve wordt een beëindigingsgrond vastgesteld.

Vanuit systematisch oogpunt bevat artikel 12, lid 1, van de richtlijn pakketreizen geen dergelijke beperking, terwijl artikel 12, lid 3, van de richtlijn pakketreizen daarentegen wel daarin voorziet voor de organisator. Volgens deze bepaling kan de organisator de pakketreisovereenkomst beëindigen *indien* het minimumaantal niet wordt bereikt [onder a)] of indien hij de overeenkomst niet kan uitvoeren als gevolg van onvermijdbare en buitengewone omstandigheden [onder b)]. Dat artikel 12, lid 1 en lid 2, voorzien in twee verschillende beëindigingsrechten en van elkaar moeten worden onderscheiden, blijkt volgens de verwijzende rechter eveneens uit het feit dat artikel 12, lid 2, van de richtlijn pakketreizen „[n]iettengestaande lid 1” van toepassing is, met andere woorden naast lid 1.

Volgens de verwijzende rechter wordt zijn rechtsopvatting ook bevestigd door overweging 31 van de richtlijn pakketreizen. In deze overweging wordt eveneens het onderscheid gemaakt tussen een beëindigingsrecht dat te allen tijde – en dus onvoorwaardelijk – kan worden uitgeoefend tegen betaling van een beëindigingsvergoeding (eerste volzin) en een beëindiging zonder de verplichting tot betaling van een beëindigingsvergoeding, als bedoeld in de tweede volzin. Net als de nationale wetgever gaat de richtlijn pakketreizen dus uit van het beginsel dat een beëindigingsvergoeding verschuldigd is en, gelet op de opzet van de richtlijn, wordt deze vergoeding slechts bij wijze van uitzondering uitgesloten in het bijzondere geval dat er zich buitengewone omstandigheden voordoen die aanzienlijke gevolgen hebben voor de reis of het vervoer.

Volgens de verwijzende rechter volgt uit dat opzet en het bestaan van een beëindigingsgrond dat de reiziger zich in het kader van de beëindiging moet beroepen op het in artikel 12, lid 2, van de richtlijn pakketreizen bedoelde recht, wanneer hij wil vermijden dat de beëindigingsvergoeding in de zin van artikel 12, lid 1, tweede volzin, van de richtlijn pakketreizen tot stand komt. Ook dit vereiste met betrekking tot de verklaring van de reiziger zou kunnen worden afgeleid uit de omstandigheid dat de regeling juist aanknoopt aan de buitengewone omstandigheden en de aanzienlijke gevolgen voor de uitvoering van de reis. De formulering van artikel 12, lid 2, van de richtlijn pakketreizen strekt ertoe dat het rechtsgevolg van een ontbrekende beëindigingsvergoeding pas intreedt wanneer de reiziger, die kan kiezen voor een van de twee beëindigingsrechten, zich daarop beroept. De rechtszekerheid voor beide contractpartijen zou overigens kunnen vereisen dat de reiziger concreet beslist (en dat ook kenbaar maakt) voor welk van beide beëindigingsrechten hij kiest.

Gelet op richtlijn (EU) 2015/2302 zelf, zou tegen een uit deze richtlijn voortvloeiende motiveringsplicht wederom kunnen pleiten dat niet is voorzien in een dergelijke plicht en dat de reiziger, die doorgaans niet juridisch geschoold is, daarvan dan ook niet op de hoogte is. Artikel 12, lid 2, eerste volzin, van richtlijn (EU) 2015/2302 bepaalt enkel dat de reiziger een beëindigingsrecht heeft en niet dat hij dat ook moet motiveren. Bovendien blijkt uit de bepalingen niet dat het aan de nationale rechter is om de indeling objectief te verrichten.

Indien de reiziger zich niet beroept op de buitengewone omstandigheden, zou hij derhalve een beëindigingsvergoeding moeten betalen. Deze laatste uitlegging zou in het onderhavige geval tot gevolg hebben dat de reiziger zich niet kan beroepen op artikel 12, lid 2, van de richtlijn pakketreizen (of op § 651h, lid 3, BGB) en een beëindigingsvergoeding aan de organisator zou moeten betalen. In dat geval zou § 651h, lid 3, BGB richtlijnconform moeten worden uitgelegd (artikel 4 van de richtlijn pakketreizen).

De verwijzende rechter heeft deze prejudiciële vraag reeds [OMISSIS] aan het Hof voorgelegd bij beslissing van 9 juni 2022. [OMISSIS] [zaak C-511/22]

Indien het Hof oordeelt dat de reiziger, in het kader van de beëindiging, een motiveringsverplichting jegens de organisator heeft, rijst volgens de verwijzende rechter vervolgens – en derhalve de tweede prejudiciële vraag die hij aan het Hof voorlegt – of in temporeel opzicht de beëindigingsgrond rechtstreeks moet worden aangevoerd in de beëindigingsverklaring, dan wel of de reiziger zich later kan beroepen op objectieve buitengewone omstandigheden in de zin van artikel 12, lid 2, van de richtlijn pakketreizen en zijn beëindiging – zoals in casu – dus later kan motiveren. Indien dat het geval is, zou in het onderhavige geval het motiveringsvereiste in acht zijn genomen.

In dat verband houdt de uitlegging volgens de verwijzende rechter om te beginnen nauw verband met de vraag die reeds door het Oostenrijkse Oberste Gerichtshof op 25 januari 2022 (C-193/22) en door het Amtsgericht Düsseldorf bij beslissing van 8 december 2021 (zaak C-776/21) aan het Hof is voorgelegd. Het is voor deze uitleggingsvraag mogelijk(erwijs (mede) bepalend welk Het tijdstip waarop de vereisten van artikel 12, lid 2, van de richtlijn pakketreizen in aanmerking moeten genomen, is mogelijk(erwijs (mede) bepalend voor die uitleggingsvraag. Indien de vereisten van artikel 12, lid 2, van de richtlijn pakketreizen in aanmerking moeten worden genomen op het tijdstip waarop de reis wordt uitgevoerd, zou dat ervoor kunnen pleiten dat de reiziger zich ook nog later kan beroepen op buitengewone omstandigheden die aanzienlijke gevolgen hebben voor de reis, ook al bevatte zijn eerdere beëindigingsverklaring geen of een andere reden. Dat zou in beginsel echter anders zijn wanneer een beslissing op basis van een prognose op het tijdstip van de beëindigingsverklaring beslissend zou zijn. In dat geval zou veel ervoor pleiten dat een motivering ook op het tijdstip van de beëindiging moet worden geëist.

De verwijzende rechter is van oordeel dat enerzijds voor de aanname dat de beëindigingsverklaring gemotiveerd moet zijn, pleit dat de organisator alleen daardoor kan weten of hij al dan niet recht heeft op een beëindigingsvergoeding. Bovendien zou de reiziger die aanvankelijk om een andere reden of zonder enige reden de reisovereenkomst heeft beëindigd en die het recht van de organisator op schadevergoeding later kan blokkeren, in een gunstigere positie komen. Anderzijds zou de verplichting om reeds op het tijdstip van de beëindiging te voorzien in een motivering indruisen tegen de consumentenbescherming van richtlijn (EU) 2015/2302 indien zich achteraf buitengewone omstandigheden

voordoen op grond waarvan de reiziger de reisovereenkomst had kunnen beëindigen zonder een beëindigingsvergoeding. Bovendien is er – en dit punt is ook van belang – geen motiveringsplicht specifiek vastgesteld in de regelgeving.

[OMISSIS] [schorsing van de behandeling van de zaak] [OMISSIS]

WERKDOCUMENT